

Bever (*Castor fiber*) H1337

1. Status:

Habitatrichtlijn Bijlage II (inwerkingtreding 1994).

2. Kenschets

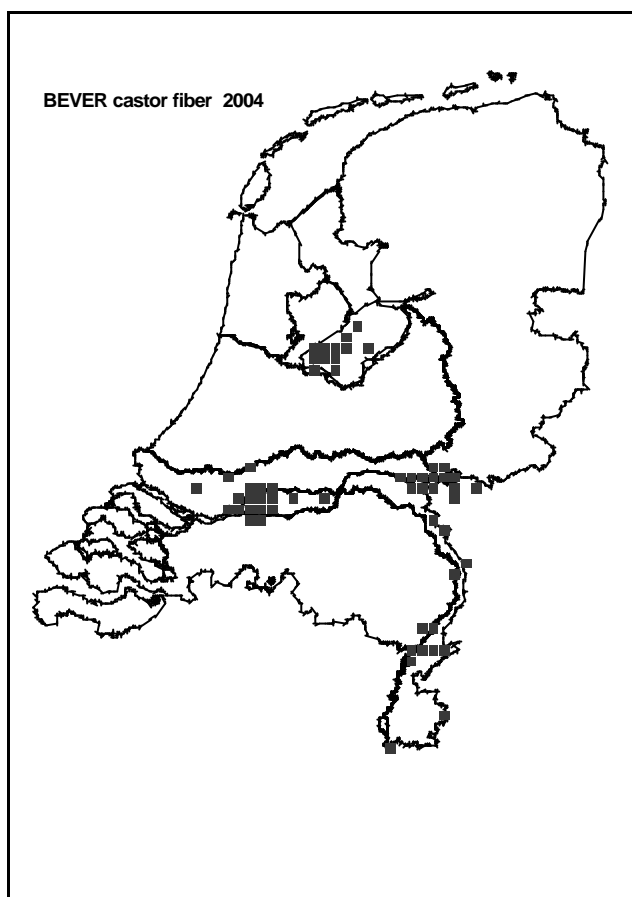
Beschrijving: De bever is het grootste knaagdier van Europa, leeft deels in het water en is vooral 's nachts actief. De dieren leven in familieterritoria in de oeverzone van allerlei zoete wateren. Zij zijn goed aangepast aan een levenswijze in het water en op het land plomp en onhandig. Men noemt de bever de wateringenieur van de moerassen vanwege zijn bouw- en knaagactiviteiten. Hij kan bomen vellen, dammen en hutten bouwen en holen graven en daardoor in sterke mate de dynamiek in waterlopen mee bepalen. Als ze hun gang kunnen gaan, bepalen de bevers langs stromende wateren in honderden hectaren moerassen of 'wetlands' de waterhuishouding, de vegetatiestructuur en soortensamenstelling. De soort wordt tegenwoordig als onmisbaar beschouwd bij herstel van natuurlijke processen. In Nederland is de bever in 1826 uitgestorven. De nu in Nederland levende bevers zijn nazaten van een geïntroduceerde populatie van de Elbe of van uit Duitsland komende Poolse bevers, die daar ooit uitgezet zijn. Beide typen zijn goed van elkaar te onderscheiden.

Relatief belang binnen Europa: aanzienlijk

Bevers kwamen vroeger overal in Europa voor en zij waren de overbewonende zoogdieren die het aanzien van de grote moerassen bepaalden. Als gevolg van overbejaging (voor pels en vlees) en vervolging waren de bevers rond 1900 bijna geheel uit Europa verdwenen met uitzondering van enkele kleine restbestanden o.a. in Noorwegen, langs de Elbe, de Rhône en in Oost-Europa. Nu zijn zij door beschermende maatregelen en vele uitzettingsacties in de meeste landen weer teruggekeerd. In 2002 werden de in Europa aanwezige aantallen geschat op ca. 600.000 dieren. Hieraan levert de Nederlandse populatie vooralsnog slechts een geringe bijdrage.

3. Bijdrage van gebieden

Verspreiding binnen Nederland: In 2006 waren de bevers in ons land verspreid aanwezig in drie afzonderlijke populaties van ieder 70 tot ruim 100 exemplaren. De populaties in de Biesbosch en de Gelderse Poort zijn ontstaan door herintroducties vanaf 1988. De populatie in Flevoland is het gevolg van ontsnapping uit Dierenpark Lelystad. Daarnaast zijn onsamenhangende vestigingen van bevers gemeld voor het riviereengebied tussen Hollandse Diep en Gelderse Poort en voor het Limburgse stroomgebied van de Maas.

Verspreiding van de Bever in Nederland in 2004.

Huidig voorkomen en Natura 2000: De Biesbosch en Gelderse Poort bevatten populaties van omstreeks 100 bevers. De andere populaties binnen het Natura 2000 netwerk zijn nog klein.

Nr.	Natura 2000 gebied	Bijdrage
67	Gelderse Poort	>15%
112	Biesbosch	>15%
38	<i>Uiterwaarden IJssel</i>	<2%
68	<i>Uiterwaarden Waal</i>	<2%
71	<i>Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem</i>	<2%
145	Maasduinen	<2%
147	Leudal	<2%
148	<i>Swalmdal</i>	<2%
150	Roerdal	<2%
152	<i>Grensmaas</i>	<2%

Voorkomen bever in Natura 2000 gebieden

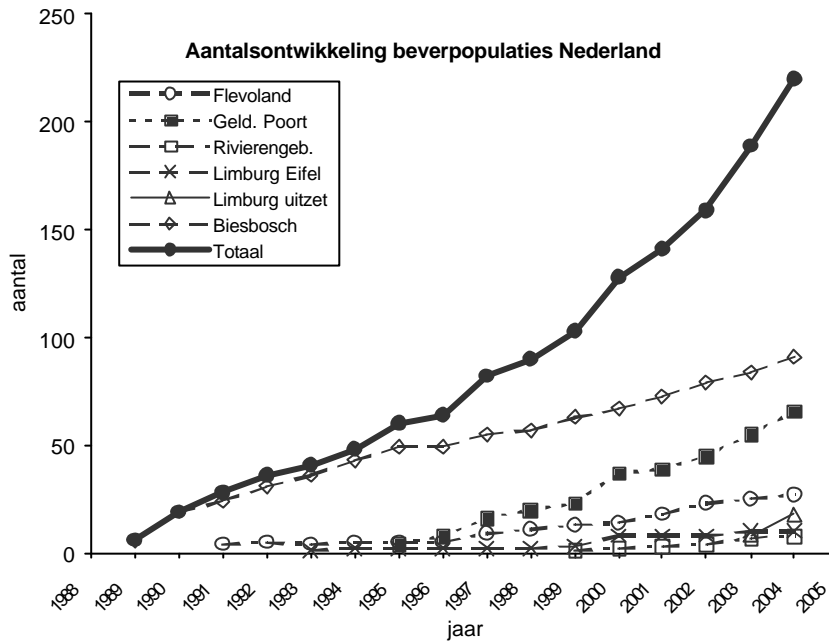
4. Beoordeling staat van instandhouding

Trends in Nederland: De bever was vroeger ook in ons land een algemeen voorkomende soort. Zij werden sterk bejaagd en vervolgd en in 1826 werd de laatste Nederlandse bever langs de IJssel gedood. Vanaf 1988 tot 2004 zijn 134 Elbe-bevers op verschillende locaties in ons land geïntroduceerd. Daarnaast zijn in de periode van 1992 tot 2004 zeker 19 bevers van Poolse en gemengde afkomst via de Roer en de Maas ons land binnengekomen. Het aantal minimaal aanwezige bevers groeide van 128 in 2000 tot 220 in maart 2004 en het maximum aantal is geschat op ca. 250 dieren. De gemiddelde jaarlijkse groei bedroeg 12%.

Recente ontwikkelingen: Na de eerste succesvolle herintroductie in de Biesbosch van 1988-1992 volgde in 1994 een tweede herintroductie in de Gelderse Poort. Het doel was in Nederland te komen tot een aaneengesloten duurzame beverpopulatie in het rivierengebied. Om dit zo snel mogelijk te realiseren zijn in een latere fase ook bevers bijgeplaatst in het gebied tussen de beide populaties. Met de geschetste toename van het verspreidingsgebied en het aantal dieren is de kritische fase van de herintroductie in Nederland nu wel overwonnen.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: matig ongunstig

De bever neemt sinds de herintroductie in ons land geleidelijk toe. Bij doorzettende groei zal binnen tien jaar sprake kunnen zijn van een aaneengesloten beverpopulatie in het Nederlandse rivierengebied.

Aantalsontwikkeling van beverpopulaties in Nederland

Beoordelingsaspect populatie: matig ongunstig

Het aantal bevers ligt nu (in 2006) nog beneden het aantal dat als gunstige referentieniveau wordt beschouwd, maar het is minder dan een kwart lager.

Beoordelingsaspect leefgebied: gunstig

Er is voldoende geschikt leefgebied voor de soort in en buiten het rivierengebied.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig

Het toekomstperspectief voor verdere ontwikkeling van de beverpopulatie in ons land lijkt veelbelovend mede als gevolg van het groeiende besef onder natuurbeheerders van de betekenis van de bever bij natuurlijke processen. Daarnaast lijkt het algemene draagvlak en de tolerantie te zijn toegenomen o.a. vanwege de gebleken geringe overlast en de betekenis van de soort bij de natuurbeleving. De soort gedraagt zich als een opportunist en kan overal langs beken en rivieren voorkomen.

Definitie gunstige staat van instandhouding: Voor een gunstige staat van instandhouding van de beverpopulatie in ons land dient er ten minste één populatie te zijn van minstens 400 exemplaren. Het ligt voor de hand dat een dergelijke populatie het eerst zal ontstaan in het rivierengebied door aaneensluiting van de huidige populaties van de Biesbosch en de Gelderse Poort.

Oordeel: matig ongunstig

Staat van instandhouding		
Aspect	1994	2004
Verspreiding	zeer ongunstig	matig ongunstig
Populatie	zeer ongunstig	matig ongunstig
Leefgebied	gunstig	gunstig
Toekomst	ongunstig	gunstig
Beoordeling Svl	zeer ongunstig	matig ongunstig

5. Bronnen

- Dijkstra, V. (2003). Monitoring van de bever in Limburg. Eerste tussenrapport december 2003. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming VZZ, Arnhem. 23p.
- Kurstjens, G. & W. Bosman (2000). Toekomst voor de bever in Limburg. Deel 1. Hoofdrapport. Wissel, Ecologisch Adviesbureau, Beek-Ubbergen. 66 p.
- Niewold, F.J.J. & G.J.D.M. Müskens (2000). Perspectief van de bever in Nederland. Herintroductie in de Gelderse Poort en ontwikkelingen elders van 1994-2000. Alterra-rapport 159. Alterra, Research Instituut voor de Groene ruimte, Wageningen. 115 p.
- Niewold, F.J.J. (2004). Ontwikkeling van de beverpopulaties in Nederland van 2000-2004. Alterra, Wageningen, Alterra-rapport 982. 62 p.
- Nolet, B.A. & J.M. Baveco (1996). Development and viability of a translocated beaver *Castor fiber* population in the Netherlands. *Biological Conservation* 75:125-137.
- Beverwerkgroep van de VZZ: <http://www.vzz.nl/publicaties/castor/castor.htm>